НАРОДНИ БРОЈ 41.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, **уторником** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт годин . . . . . 3 ф. 50 н.
Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се од сваке врсте 6 нов. оваких ситних слова, а за жиг се плаћа 30 новч. сваки пут.
За „**Приопслано**“ плаћа се 20 н. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „**ЗАСТАВЕ.**“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 152. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 11. ОКТОБРА 1896. ГОДИНА XXXI.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Молимо да се претплата за четврту четврт ове године потписаној администрацији чим пре пошаље, да не би било прекидања у шиљању листа, јер смо закључили, *да се лист никоме не шаље, који се није претплатио.*

Позивамо уједно наше штоване једномишљенике, који не држе наш лист, да га претплатом потпомоћи изволе. Ово је чисто народни орган, који треба сваки искрени родољуб да потпомогне.

Цена је тачно обележена на челу листа.

Администрација „Заставе.“

УСТАВНО РАЗБОЈНИШТВО.

Широм Угарске наступили су страшни дани; наступили су дани у којима с једне стране наступа трговина свести, уверења, поштења, с друге стране гажење најсветијих права, слободе, закона. Ти дани се зову иначе вршењем уставних права: бирање посланика за земаљски сабор.

Где је избора, борбе бити мора; но оно што данас по јадној Угарској бива није изборна, није уставна борба, ово је уставно разбојништво.

Сва могућа најгнуснија оружја дигнута су, да се њима опљачка грађанство ове државе од његова најсветијег имања: уставних права.

Прво је покушано *фалзификовањем*; бирачке листе су прости фалзификати, јер је из њих изостављено стотинама бирача, за које се зна да су опозиција, уведено њих безброј небирача за које се зна да ће онамо куд ће им се заповедити.

Настављено је *подмићивањем*. Ко је толико ниско пао, да је могао свест, поштење своје продати — купљен је. 5, 10, 15, 50 фор. биле су јавне цене за поштење. И нашло се људи који поштење на пазар изнеше и продадоше, како је ко могао, по што бољу цену. Где не могоше митом, покушаше *претњом*. Јавно се говори да ће сваки ко гласа опозицији бити кажњен; било, да ће му порезу повисити, било друге намете наметути — већ где се шта могло. И многи, повероваше, поплашише се, јер ниских, слабих душа има свуда. А да се од њих направе пузавци, а не карактери, за то се „оци“ отаџбине брину.

То су само предспреме, а на сам дан избора наступиће право разбојништво. Војска је спремна, жандарски бајонети су наоштрени, пушке напуњене, и где све ове предспреме не помогоше, где се дерни грађанин још буде усудио чувати своје мало права, које му држава за толике жртве даје, ту ће помоћи *бајонет*. Јер сила Бога не моли и шта је неколико жалосних живота, да се *Банфи* на влади одржи. Треба ли крви, потећи ће, ње има доста, а *Банфи* је један, а за славу његову тек може која кап крви потећи! Грађани Угарске, за вас су тешки дани наступили, на вас је дошао час, који се код других сретнијих а „мање уставнијих“ народа зове вршење грађанских права, а код вас чување.

* * *

Под оваким приликама потпуно је оправдано становиште српске опозиције и свих немађарских народности, да су задржали пасивитет и нису се упустили у борбу. Јер шта би значило упуштати се у овакову борбу? Зар не би то било силом вођење у опасност где се може изгубити и поштење и свест и живот. Зар не би то значило силом се излагати најљућим опасностима, а узалуд. Јер да користи било не би, јасно је. Празним рукама борити се са непријатељем коме на расположењу и новац и сила стоји, а који не преза ни од гажења закона ни од крви — био би залудан посао.

Ту би само једина помоћ била. Да није међу грађанима ове државе ископан јаз мрзости, подозревања, да је слоге када свима опасност прети, требало је учинити овој страхоти краја и под овом и оваковом владом *потпуно се повући са уставног попришта*, такова одлука требала је учинити краја *Банфијевој* владавини, она би једина била права конзеквенција овог болесног стања.

Јер упуштати се са *Банфијем* у борбу, толико је исто колико силом у пропаст јурити, а да је тако показаће и идући избори.

***

Нови Сад, 10. октобра.

Скупштина „Матице Српске.“ — Сутра у суботу 12. (24.) октобра одржаће се редовна годишња скупштина „Матице Српске“, на којој ће се, између осталих предмета и бирати нови председник матичин на место умрлога досадашњег председника *Милоша Димитријевића*.

ИЗБОРНО КРЕТАЊЕ.

„Не идите на биралште Не потпомажите ни једну мађареку странку.“

То су упутство дале Србима бирачима обе српске опозиционе странке, које су закључиле да се у оваким неприродним и неправилним приликама нигде не и-тичу српски народносни кандидати и очекују од својих бирача, да ће прихватити поруку своје страначке управе.

*

Избор у Новом Саду. У прошлу недељу одржали су како кандидат владине странке *Рохоњи*, тако и кандидат мађарске опозиције *Гаврило Угрон* своје програмне беседе, да се препоруче за новосадске посланике. Ни један говор Србе бираче није никако задовољио.

Из почетка су Срби бирачи колико толико наклоњени били да гласају са опозицијом, јер би интерес Новога Сада захтевао да се обори владин кандидат, како би се са њиме пољуљао и положај садашњег жупана, који је по Србе најгори, свагда и свугде запоставља и потискује Србе и Српство. Но да је то учињено, то би било широм отворено поље и другим местима, да из својих месних интереса гласају на ову или ону страну, пак би растројство и деморализација наступила. Да се то отклони, жртвовани су интереси Новог Сада општем начелу: да се ни једна мађарска странка не потпомаже, и тако Срби Новосађани неће ићи на биралиште, те је из тога разлога *Угрон* сасвим отступио.

Треба и друга места да се угледају на Нови Сад и да не гледе на своје месне интересе, већ сви сложно да се подвргну решењу страначке управе.

*

Пишу нам из Вел. Бечкерека: — Сво овдашње српско грађанство примило је са великим задовољством заједничко решење обеју страначких управа у погледу неучествовања при изборима. Ако је игде то оправдано, то је по највише у нашој вароши где имамо три кандидата једног горег од другога. Досадашњи посланик *Демко* никад није ништа урадио и увек је ћутао у сабору, а живо је потпомагао владу да протури црквено-политичне реформе са грађанским браком. Други кандидат, градски начелник *Крстић*, не само да је први ступио у тај грађански брак, већ је понизио једног српског свештеника који је удавао кћер за богослова, те је женике вратио из канцеларије кући и пркосећи вишој власти присилио их да дођу пред њега у свечаном оделу, а невеста са венцем на глави, само да осрамоти црквени брак пред грађанским.— Трећи кандидат *Милош Ђорђевић* нанео је српском животу велике штете што је у преставништву радио за Мужљане Мађаре, и пресалдумио из српске странке у најнепријатељскију Апоњијеву странку. Пак зар да се нађе Србина бирача, који би својим гласом потпомогао овако политичко неверство? Уз то је познато, на како је лукав начин ускратио Милетићу легат од 1000 ф., који му је пок. Трифунац оставио, а зар се већ заборавило оно опште презрење после познате наше народне несреће? Пак зар таки кандидат да сме рачунати и на један једини српски глас?

Заиста код оваких жалосних кандидата част и поштење српско иште, да сви српски бирачи бечкеречани, строго испуњавају решење српских странака и да ни један не иде на биралиште!“

*

Ст. врбашки срез. Познато је у овом срезу у опште, да је влада пре пет година неких *девет* десетина хиљада и нешто више потрошила у изборној борби за свога кандидата *Пулског* против тополског лечника *Хаџије* и да је крај свег таког свог напора победила једва са 80—90 гласова већине. Сваки бирач од те већине стао је дакле владу на хиљаду форината. Па пошто је сад против владиног кандидата *Козме*, опет кандидован *Хаџи*, то је изглед, да ће и опет бити жестоке борбе и да ће у тој борби подлећи влада, којој ће њене хиљаде тешко сад да помогну.

*

Кандидати товаришког среза. Како нам јављају из *товаришког* среза, досадашњи посланик тога среза *Громон*, слабо има изгледа, да ће поново бити изабран. Међу тим кандидат пучке странке др. *Стева Адамовић* на путу свом кроз тај срез дочекиван је на више места врло лепо, нарочито пак у општинама: *Силбашу и Парагама.*

*

Проклетници. Дошло је време, да се одмазди грех, који су учинили заблудели српски синови, који су као досадашњи посланици гласали против своје рођене матере цркве за грађански брак а које је митрополијски збор онако значајно жигосао проклетством.

Треба забележити имена, на која ни један Србин православне вере не сме гласати, ако неће да пљуне на свој народ и своју цркву.

То су:

Барон Федор Николић, посланик кикиндски,
Пера Лупа, посланик сент-андрејски,
Јован Стајевић, посланик мохачки,
Васа Поповић, посланик старо-бечејски,
Иван Ивановић, посланик кулпински,
Милан Зака, посланик тителски и
Стеван Јовановић, посланик уздинског среза.

Ко на њих гласа, потпада исто тако под проклетство митрополијског збора, као и они сами.

Та иста клетва пада на све оне који

ПОДЛИСТАК

ВЕШТИЦА.

Угарски краљ Коломан, као што учи историја, био је један не само од најмоћнијих него и најмудријих, најобразованијих краљева. Но велика његова даровитост га доведе у противност са свешћу. његова столећа, јер у време спаљивања вештица и кривовераца био је он ваљда једини, који није веровао у вештице и проповедао, да вештице нема.

Био је то велик, али не народни владалац, јер свет му није могао опростити, што му је забранио уживати, да гледа спаљивање вештица. Нарочито су га мрзиле женскиње. А и јест било нечувено; што је поред све монотоније друштвеног живота било лепом сполу забрањено мало уживања, да посматра спаљивање вештица? Био је негалантан владалац!

Данас ретко ко верује у вештице и онога, који гаји тако варварске назоре, држе за празноглавца. Па и поред опасности, да ће ме држати за таког сметењака, ипак се ја усуђујем тврдити, да има таких паклених духова, бар ја имам једну ђаволицу, која је заслужила да буде спаљена гледана радозналим очима светине . . . На жалост!

Говорим овде о Марији Штајновој, овој удовици финансијалног саветника, који је био пореклом из Ческе. Мој „пех“ је хтео, да сам се доселио пре неколико година у кућу, у којој је ова вештица већ давно становала.

Било је то у прекрасном месецу мају, кад сам се весело расположен и у веселом очекивању преселио у нов стан, који ми је пружао све угодности, а беше сразмерно врло јефтин.

Што год је та вештица смислила, да све укућане дакле и мене, наједи и неугодности спреми, све је то извршивала с правим уживањем.

Чим се нова жртва уселила и пре но што са загрејала, одма би се појавила злогласна удовица, да испреда своје сплетке.

И њена спољашњост беше као у вештице; црвен нос, рапаво лице и заводљиве очи. Одело јој беше као у Циганке. Па онда онај крештећи глас!

И ја сам у њој одма познао вештицу — наравно да ме је одма посетила — јер чим је села, одмах је пустила свом оштром језику на вољу. Пуна два сата је оговарала све укућане, кривила их је страшним кривицама. Мислио сам, ако је истина ма само половина свега тога, да сам доспео у јазбину злочинаца Ја и моја жена одма омразисмо на нови стан, и моји лепша, половина ми пребациваше, што сам оставио стари угодни стан, ради штедње

Но наскоро се дозна посредством суседа, да је вештица и нас клеветала. Јер као што је оговарала друге пред нама, тако је и нас пред осталима укућанима клеветала.

Узалуд сам ја изгрдио њено срамно понашање и оградио се против свих њених сумничења — она се презирно смејала и достојанствено ми приметила, да мисли, да сам толико образован, те нећу заборавити, да имам посла са једном дамом, а шта сам све ја претрпео од ове жене, то се не може описати. Но кад пуче наш конац стрпљења, потужимо се сви заједно, код кућегазде. Но овај слежући раменима одговори, да све ово сажаљева и не одобрава, али на жалост? он не може, у овој ствари ништа, јер је Марија Штајнова — вештица.

На нашу претњу, да ћемо сви иселити, рече он, да би му то жао било, али да ништа не може.

Шта ли га је везало за ову жену? О љубави није могло бити ни говора, јер вештица није имала никаквих женских дражи, а човек тек није био слеп.

Било је јасно — она га је опчинила! *На кући му је било дуга, који јој он није могао исплатити.*

У томе је лежао ђаво! Домаћин је узајмио од ње новца уз повољне услове; јер и ако беше лакома, знала је, да негде мора становати и да ваља да се чува, да не буде ради свог језика избачена на улицу — зато му је позајмила и вукла га увек за нос,

Да богме да смо се сви иселили . . .

Но дошли су други, и стара се игра наставила; вештица је зло оговарала своју суседе.

Ја нисам осветљив, али би све дао, кад би видео ову вештицу на гломачи.

Превео **С.**

би гласали на владине кандидате, јер је влада те реформе и донела, и у један ред са гореименоним Србима бившим посланицима иду и они бивши посланици који нису Срби и гласали за грађански брак као: *Рохоњи*, *Громон*, *Демко*, *Рохонци*, *Данијел*, *Пап* Геза, *Чавоши*, *Сивак*, и т. д. који траже у српским срезовима мандате.

А који би свештеник за оваке кандидате гласао, јавно или тајно радио, заслужује да га црква најстрожије казни обрије и искључи.

*

Ст. Футог. Да се види разлика између ст. футошких Срба пре две — три године и и данас послужићемо се једним актом који нам је пре две године до руку дошао. Ово чинимо с тога, да читаоци „Заставе“ који од неко доба те зло те горе слушају о ст. футожанима виде да се некад и Ст. Футог поносио својим синовима.

Из приложеног акта видеће читаоци овога цењенога листа, да тада не беше још иструнуо жар љубави према лепоме доброме и поштеноме у грудима тако речи већини данашњих Срба у Ст. Футогу.

Тада је лебдила пред очима нашима љубав према свему што је лепо, узвишено што је српско, што је православно, тада се најрадије загревасмо у топлом загрљају своје матере цркве. Тај акт је „извод редовне црк. скупштине држане 3. априла 1894. у Ст. Футогу“ а гласи: Пред седник Стеван Илић јавља: да су се бутун српске црк. општине дигле против поднешених од стране угарске владе црк. реформа.

Протестујући противу истих траже сазив црк. сабора и сазив епархијских скупштина.

Уједно јавља: да је карловачка ср. црк. прав. општ. сазвала у Ср. Карловце општи митрополитски збор, на који позива како срп. црк. прав. општине, исто тако и остале синове православне цркве.

Члан скупштине г. К. Ш. као уједно и извештач одржаног збора у Ст. Футогу разлаже убитачност црквених реформа по веру, језик и народност српску, те позива скупштину да се и она придружи многобројним свесним црк. општинама и предлаже: да скупштина на најсвечанији начин протестује противу црк. реформама даље: да ова црквена општина са оба своја пароха са председником корпоративно учествује на митрополитском збору који ће се одржати 7. нов. 1894. Ср. Карловцима.

Шта више, жели да се обзвани свом срп. православном становишту, да и оно у што већем броју похита у Ср. Карловце на збор.

Још жели: Да се уз протест високославног саб. одбору одашље и молба за сазив срп. прав. црк. сабора, а тако исто протест и молбу слав. епарх. адм. одбору за сазив епарх. скупштине.

Срп. црк. прав. општина саслушавши како председника, тако и члана скупштине г. К Ш. донела је једногласно сљедећи закључак:

Бр. 16.

Српска црк. правосл. општина схватајући потпуно свој религиозни и народни задатак и уверена, да, ако би угар. владом поднешене реформе постале законом не само да би биле убитачне по срп. прав. народ у земљама круне св. Стевана но ће му из темеља пољуљати његова три основна стуба, веру, језик и народност.

Стога једногласно протестује противу црквених реформа, закључује даље: Уз протест умолити високосл. саборски одбор да поради на меродавном месту да се што пре сазове срп. нар. црк. сабор, а уједно умолити слав. епарх. адм. одбор, за сазив епархиске скупштине.

На митрополитском народном збору има корпоративно учествовати сва црк. општина, а уједно позвати и сво православно грађанство да у што већем броју заступљено буде на општем митрополитском збору 7. авг. 1897. у Ср. Карловцима.

Овако су ст. футожани одговорили на црк. реформе. На збор су отишли на 20 кола и проклели оне синове, који забодоше нож у груди своје матере цркве.

А шта је данас?

Данас већина од тих трчи за бутелом и опијена измајсторисаним добивеним превозом намерава гласати за Ивановића, који је помого мрцварити наше светиње. Е сад гласајте, али знајте да се из Кулпина не ћете вратити као благодарна деца своје матере цркве, већ као блудни синови, који заборавише на рану и брижну негу своје мајке.

Гласајте, али знајте да ће проклетство митрополитског збора окомити се на оне, који овом приликом заборављају да гласају за човека кога је српски народ из 20.000 грла на митрополитском збору јавно изврго проклетству.

Та и кандила ће по светим православним храмовима проплакати видећи своје синове да гласају за човека, који је тежиште светиње из светога храма преместио у бележничку стражару.

Али не, још није доцне, још код Футожана није све на продају, футожани неће, не могу, не смеју гласати за Ивановића, чија је прошлост тако тавна, због грађанског брака.

Они ће гласати за Штефановића, коме је српски народ обвезан и чија је прошлост чиста и јасна, као зраци јаркога сунца. Гласа ће за човека, који ће на сабору свом силом своје мушке снаге порадити, да се злогласне реформе униште и да хришћанским црквама поново сине „сунце правде“.

Вратите задану реч браћо бирачи људима, који вас на најнедостојнији начин заведоше, шта више рећићемо заједнички сви, опрости им боже и српски народе, јер или не знају, или морају тако да чине.

А онима велим:

Кад је превоз ваш последњи фишек, ово је наш предпоследњи апел.

Политички преглед.

Угарска.

Прошле недеље држали су угарски министри *Банфи*, *Ердељи* и *Лукач* своје програмне говоре међу својим бирачима и после тих говора сваком данас може да буде са свим јасно, да угарска влада намерава да подигне квоту и да је управо задатак будуће саборске већине поглавито то, да се угарска квота повиси. Са колико постотака ће да се повиси квота, то се за сад још позитивно не зна, али се толико за извесно зна, да ће величину тога постотка да одреди *аустријска* влада, која у опште данас управља и господари над угарском владом. Према томе угарски држављани ваља да буду спремни на нове терете, које ће на њих да натоваре у виду порезе, која је и онако већ својом величином дотерала у подгрлац душу јадног становништва ове јадима препуне земље и државе. — Бивши министар-председник, др. Шандор *Векерле*, опростио се са својим бирачима у *Великој Бањи* (Nagybánya) и изјавио, да се са свим повлачи са *политичког поља*, на коме је слабо признања и захвалности. Неки листови веле, да је и *Векерле* био против сваког повишавања квоте.

Русија.

Све вести о томе, да ће неки други државник бити именован за руског министра спољашњих послова по најновијим гласовима неосноване су и именовање *Шишкиново* ваља сматрати као *свршену ствар*. Црногорски кнез ће после сватова своје кћери да иде у *Цариград*, да походи султана, а оданде ће да дође у *Петроград*. Гласови, да ће руски царски пар да иде у Рим у сватове црногорске кнегињице, још нису потврђене са званичне стране. Међу тим је истина, да је црногорски кнез журно позвао руски царски пар.

Србија.

Српска народна скупштина отворена је у прошли понедељак у највећем миру и тишини, без икакве формалности и без краља. За председника је изабран М. *Гарашанин* а за подпредседника Драгољуб *Рајовић*. Пошто се на све стране говори о томе, да ће скорим *Симићу* бити поверено састављање кабинета, то међу посланицима влада прилична туробност и утученост. После конституисања скупштине читан је извештај верификацијоног одбора а у уторник под председништвом *подпредседника Рајовића* (Гарашанин се нешто устеже и неће да дође у скупштину) пошто је прочитан указ краљевски о постављању *Гарашанина* за *председника* и *Рајовића* за подпредседника, изабрани су по Рајовићевој кандидацији секретари. После тога је министар председник *Новаковић* прочитао указ о отварању скупштине. Кад је овај прочитан, изабрани су поједини одбори: финансијски, законодавни, за молбе и жалбе и за потписивање протокола. Најзад око пола једанаест састанак је закључен а идући биће онда, кад се закаже. — Неки страни листови јављају, да и краљица *Наталија* тражи од скупштине, да се и њој одреди годишња апанажа као и краљу Милану. — Вођ радикалне странке Никола *Пашић*, који је до сад био у иноземству, вратио се натраг у Београд. — У почетку новембра, како јављају неким листовима из *Београда*, стићи ће тамо краљ *Милан*, који намерава да спроведе нов *државни удар*.

Црна Гора.

У идућу суботу 12. (24.) октобра о. г. обавиће се у *Риму венчање* црногорске кнегињице *Јелене* са талијанским *наследником престола*. На сватовску свечаност ту, кренуо се у прошли понедељак на пут у Рим кнез *Никола*, кнежевић *Мирко*, кнегињица и невеста *Јелена* с кнегињицом *Аном*, *принц напуљски* и херцег од *Генуе*. У сватове позвао је кнез Никола и руски *царски пар*, но до сад се још не зна за извесно, да ли ће ови доћи.

Бугарска.

Из *Софије* јављају, да је руска влада поверљиво саопштила књазу *Фердинанду*, да је ствар прогоњених бугарских часника, који живе у Русији а ради су да дођу у Бугарску, врло журна и да је ваља што пре решити.

Италија.

Из *Беча* јављају, да ће *Италија* још ове године да иступи из тројног савеза и да је *краљ Умберто* о томе већ известио *краља Фрању Јосифа* и немачког цара *Вељема*. Тројно савезничке новине расправљајући, о овоме мисле, да ће Италија то да учини с тога, што бајаги нема новаца да на ратној нози држи онолику војску, колико је то у уговору прописано. Међу тим узрок томе лежи у корист *руске* политике

Немачка.

На путу свом из Француске, дошао је руски цар у *Немачку*, где се још и сад бави. У прошли понедељак походио је *руског* цара *немачки* цар *Вељем* у *Дармштату*, а у прошли уторник око подне стигао је руски цар из *Дармштата* у *Висбаден*, да врати походу немачком цару и дочекан је од света одушевљено. Око пола три сах. по подне вратио се руски цар у Дармштат натраг.

Турска.

Конзуларне вести из *Карауша* о догађајима од 3. (15) октобра у *Егину* потврђују, да једна депеша, која је тамо стигла из Цариграда и јавила, да Јермени спремају нове нападе у Цариграду, тако је узбунила *мухамедовце*, да су ови од 1150 јерменских кућа 980 савршено разорили и све опљачкали; 2000 *Јермена*, међу овима 50 жена и деце, *поубијали* и лешине им бацили у реку Еуфрат. Јерменским свештеницима је пак под претњом смрти наложено, да патријархату јаве, да су Јермени криви били овим крвавим догађајима — У Цариградском предграђу *Перу* рањена су тешко у прошли понедељак *два редара* и пошто турске власти држе, да је то масло Јермена, то су наредили хапшења на све стране. У *Александрети* су 700 војника, који су чекали тамо на неку лађу, чинили чуда по тамошњим кућама и вртовима. Француска лађа »Ватур“ отпловила је ка Крети, да заштити тамошње Француске поданике. — Док велике силе нагађају шта ће и како ће, по Турској се немилице крв пролева, руши и пустоши. — У прошли понедељак у вече одржан је у *Лондону јерменофилски народни монстр-митинг*, сличан ономе из године 1876. у корист Бугарске и као онда под заштитом *херцега од Вестминстра*. Присутни беху лордови и посланици свију странака, свештеници свију конфесија, као и стотину енглеских градских начелника, најзад многобројне женске. Сала St. James беше дупком пуна. На скупу се читало писмо *Гледстоново*, у коме овај и не спомињући име *Росберијево*, поступак овога најжешће осуђује. Агитацији је циљ, да ојача *Солсберија*. Идеја, да би енглеска пресија могла да изазове рат, најизвеснији је пут, да се све тежње енглеске осујете a priori. Гледстон говори о свом искуству кога је стекао као министар и најзад жестоко *напада султана*. Писмо је поздрављено бурно и донета резолуција, да се влада потпомогне не би ли се тако једном стало на пут ужасима турске владе.

Вести из места и са стране.

Краљ Милан. Јавили смо да је краљ Милан допутовао из Париза у Беч. Из Беча је отпутовао у Еденбург да лови на имању грофа Зичија. Мисли се да ће се овом приликом састати с њиме краљ Александар кад се буде враћао из Букурешта у Беч.

Жртве за посланичке изборе. У Брезови у Зволенској жупанији дочекан је народни кандидат др. Јосиф Буриан неописаним одушевљењем, разуме се да то није ишло у рачун кнежевима и натарошима и у општини Подгору народ се сударио с кнезом, а на натарошеву реч жандари су пуцали у народ и том приликом пало је *4 мртва и 14 рањених*.

Долазак Мађара у Угарску. Податци о доласку Мађара у Угарску; узимају се из кронике неког „анонимног нотара краља Беле.“ Мађарска научна академија издала је један спис који тврди да је ова кроника просто копија неких одсека из Старог Завета и то оних како су Чивути Ханан заузели. Није чудо дакле што је шовинизам данас у пуном јеку, кад је ето пре толико стотина година било таких Мађара који су Стари Завет заједно с Чивутима хтели да помађаре.

Изборне смицалице. Пишу нам из Фелдварца: Писао сам ономадне. о наређењима код солгабировата због вожње и вршидбе у село. Данас опет морам да вас известим, да ме је „кишбиров“ *лично* известио: „да су господин натарош поздравили, да је дошло од г. солгабирова да на заказани дан не треба ићи у Бечеј.“ Разумите, то је лично посужитељ рекао. Међу тим, ако је г. солга одиста од позива одустао, онда је у реду да се и људи писменом доставком и известе, као што су писменом доставком и позвани. Овако позвани људи тек сад у двоумици морају бити. Али тако је то. Што год има свога не здравог почетка, свршетак мора очевидно сакат бити. Но ипак: „Не боји се свака шуша бога, већ — батина.“

„Онај звани.“

Нестор-учитељ. Сентомашки учитељ *Нестор Миковић* ступио је у 40 .годину учитељевања, с тога су бивши ученици његови одлучили, да на појутарје св. Димитрија 27. октобра о. г. прославе 40. годишњицу учитеља свог. Тог дана одржаће се свечана лутургија а у вече ће ученици приредити банкет у почаст слављенику. Уједно позивају све оне ученике и пријатеље слављеникове који би ради били учествовати у тој прослави или на банкету, да се барем три дана раније пријаве одбору са прославу.

Престао лист. Бечка „Преса “престаће излазити 1. новембра о. г. због материјалних неприлика.

Нов лист. У Ст. Бечеју изишао је 6. октобра т. г. први број *„Војвођанина“*. Лист је одређен за забаву, просвету и привреду. Уредник му је *Љуба Милованов*. Цена је листу 4 ф. годишње. — У „Војвођанину“ читамо да је у Ст. Бечеју изишао први број шаљивог листа *„Зврцала“*. Цена му је на годину 3 фор.

Верење. Новосадски мерник *Стеван Славнић* верио се са гђцом *Емилијом Адамовићевом* ћерком заслужног по виноградарство наше, новосадског грађанина Александра Адамовића. Честитамо!

Читуља. Јављају нам из Плочице у Банату да је тамо умро 1. (13.) октобра *ов. год. Владимир Илић* свршени гимназиста. Покојник је био одушевљен млад Србин и као таквом нека му је вечан спомен!

Одронио се брег. Услед многих киша одронило се брдо на железничкој прузи близу Женеве и засуло пругу на 400 метара даљине, том приликом је 10 особа погинуло.

† **Шиме Љубић.** У Старом Граду на острву Хвару у Далмацији умро је Шиме Љубић хрватски историчар, археолог и нумисматичар. Родио се у Старом Граду 24. маја 1822. Науке је свршио у Дубровнику, Задру и Сињету. На књижевном пољу почео је радити још као гимназиста започевши с песмама, а доцније као богослов почео се бавити повесничким књижевним радом у „Зори далматинској“ и у талијанском листу „Далмација. За живота свога написао је повећи број повесничких расправа, а у последње време живео је на острву Хвару бавећи се испитивањем старина у Книну, Сплиту и Солину и другим местима. Хрватска књига губи у њему вредна радника.

Кратке вести. Нишки епископ Мојсије умро је у 65. години живота. Краљ Александар поклонио је дому сиротне деце у Београду 1000 динара. — У Софији је изабран за председника општине Начовић. — Један енглески милијунар решио се да потроши 150 милијуна форината, да се Палестина насели Чивутима. — „Гражданин“ лист кнеза Мешчерског донео је ових дана вест да је краљ Александар запросио црногорску кнегињицу Ану, али да је одбијен.

Најновије вести.

Српска скупштина одпочеће свој редован рад због путовања краљева тек 18. новембра.

Султан је одликовао великим орденима црногорску кнегињицу Јелену и Ану, осим њих добили су још и разни црногорски високи чиновници ордене.

Због венчања талијанског престолонаследника са црногорском кнегињицом одредило је талијанско бечко посланство за сутра суботу 12. (24.) окт. дан примања, на којима ће примати честитке.

Руси о Мађарима. Једном немачком новинару рекао је неко из пратње руског цара, да је Русија пријатељски наклоњена Немачкој, само јој није пријатно, да је Немачка наклоњена Мађарима. који су тако велики непријатељи Русије.

ПРИВРЕДНИ ДЕО

ГЛАСИЛО СРПСКОГ ЗАНАТЛИСКОГ УДРУЖЕЊА.

МАТЕРИЈАЛНА БОРБА.

Свакоме је данас јасно, како стоји с малим капиталом. Погледајте сваку грану привреде посепце, па ће те се уверити, да је на крају крајева један и исти резултат: Опадање и пропадање малих капитала.

Наш трговац у малом свом дућану има робе сваке врсте. „сортирао се“ само да задржи сваку муштерију у дућану. Неки му привредници чак и завиде, што има 30 од сто на некој роби као на пример на машинама, жигицама. Али на оној роби, која му управо држи дућан, а то је шећер, кава, петролеј не може да има два, три и пет, шест од сто, јер је ту држава већ скинула скоруп. Машине прода на дан за 30 новчића, и онда је заслужио 10 н. Па каква му је вајда одатле? Пазарио је на дан 10 до 12 ф. и кад све срачунамо, чиста му је добит 10 од сто, 1 ф. 20 н. Од ових 1 фор. 20 н. треба да живи, да плати порез, потрошарину и све тражбине, да одржава конкуренцију и да — напредује. А то не иде. Такав је сразмер и код средњих трговаца. — Занатлије не стоје ни мало боље. Готова роба из горњих творница по великим трговинама сузбила их је са свим. Занатлија има неколико својих кућа у месту, за које ради. Свака му даје посла за 20 до 50 ф. годишње. Од 10 оваких кућа добија 200 до 500 ф. Он ради рецимо са 50 од сто, што није случај. Он би дакле заслужио 100 до 250 ф. Шта је то на издржавање једне породице? Но он ради и мора да ради и иначе; има и готове робе. То је лошија роба за пијацу и за вашар. Кад одбије све трошкове док није продао, излази му рачун, да на њој заслужи 30 од сто. Ако је продао за 1 000 ф. робе, добио је на њој 300 ф. Излази му рачун, да је био обичан надничар својих муштерија и да је управо главну корист од његова рада добио онај, што му је продао градиво, материјал, дрво, гвожђе, кожу и остало. Јер је он с обзиром на прљаву конкуренцију морао да даде јефтиније, и то је само откинуо од добити, што би је заслужио на свом телесном раду. Тако је с малим занатлијом, па тако је сразмерно и с већим занатлијом. — Да видимо, како је с ратаром. Ту не треба ни да рачунамо. Завиримо само у грунтовницу. Књига ће нам рећи, да од 100 кућа са земљом нема ни трећине чистих, да нису оптерећене укњиженим дугом. А кад завиримо у новчане заводе и у календаре, где на чистим листовима воде ратари своје белешке, онда ћемо видети, да је мањих дугова, „летећих“ дугова готово у свакој ратарској кући и да су међу мањим поседницима земаља беле вране ратари без икаква дуга. Ту би нам утеривачи пореза знали много да кажу. Кад је цена житу 6 ф. као што је то просечно већ од неколико година, присиљени су утеривачи пореза да употребљавају крајње мере, а кад скочи цена с 1 ф., не дође тако често до тих крајњих мера и порез ако се не исплати, оно се отплаћује по мало. Знак је, да је код мањих ратара израчунато на крајцару и само 1 ф. по метарској центи претегнуће, хоће ли пред његовом кућом ударити добош или не. Средњи ратарски капитали држе равнотежу или управо они су на прелому, а први знаци говоре, да и они полазе суноврат за малим капиталима.

Па докле тако? Ово питање требало би да занима оне горе што доносе законе и уредбе. Али се они о томе најмање брину.

Ко је посматрао имовно кретање једнога места само за десет година, могло му је са свим лепо да падне у очи, како се мали капитали губе на рачун великих. Полако али поуздано, као оно што чини паук, кад му мува улети у мрежу, све прилике и неприлике, све уредбе и закони читав систем данашњи код нас разапео је своје мреже и прети смрћу малим капиталима. Тај судбоносни час није далеко од нас. Како је наша земља земљорадничка, и како живот осиромашеног народа зависи од његова извора, од земље, то да нађу две три неродне године једна за другом, и ми би се од једанпут нашли у големој ватри материјалног рата, већој и страшнијој, но што је то била у Италији прошле године.

У таквим приликама не помаже почињати с крајичака и тим затрпавати право стање ствари. Искрени пријатељи мира и реда били би дужни, да законима и уредбама мале капитале учвршћују и да прекину конце, којима се материјална снага народна црпе и усредсређује у једне руке, у неколико руку.

Да се види на који начин мисли угарска влада да помогне малима, ево једне вести: „У угарском министарству финансија живо се ради на предлогу, који ће задовољити давнашњу опћу жељу. Тим законским предлогом пушта се со за марву у слободан промет а по јефтиној цени. Влада жели да овај законски предлог буде међу првима, који ће се поднети новом сабору, чим се буде конституисао.“

Ето, то је једна мера економског унапређења у Угарској.

Кад се болеснику каве кап воде ва врео језик, њему за часак одлане. Али ово није ни кап воде за велику материјалну грозницу, која тресе народ код нас. То је проста кортешка досетка пред изборе, а која влада мисли на такав начин да заварава материјално пропали и оголели народ, та ће сама себе преварити.

Прво је: Да се великом секиром удари у дуб економске политике у Угарској и из основа стану подизати све без разлике привредне гране. Док то не буде, материјална борба све ће се боље заоштравати, док не добије свој врх.

Предлог о осигурању винограда од града (туче).

Ово је лето незапамћено; донело нам је толико кише и града, као никада до сад, те је многима убило наду, многога пољопривредника осиромашило, многоме виноградару утукло род а некојем осакатило виноград да ће проћи година и две дана, док се не опорави. Који није досад садио, бојећи се трошкова и неуспеха, сад још већма страхује; но то не ваља. Ко се боји врабаца, нек не сеје проју, а ко се боји града нек не сади виноград. То је било некада, па и сад тако стоји. Но да би се колико толико помогло страдалницима, пише извесни г. Л. Киш о томе питању ово:

Од деведесетих година амо није ни било у Угарској праве бербе; људи се у најновије доба почели уздати у нове винограде и нестрпљиво изгледати вајде од новозасађених виногради, но ево нам несреће једна за другом нашле на младе винограде, и као да се баш не да, да нам донесе користи та грана пољопривреде. Виногради су тек ове године стали на снагу и многи је гајио наду у срцу своме, али град и непогоде овога лета убише сваку наду.

Пољопривредник се труди и ради, но успеси тога рада његовог зависе од ћуди времена и бар од овогодишњих неприлика могао би се пољопривредник у неколико одбранити. Ту би требало осигурање од града да сачува добит пољопривреднику бар од оног производа, у које се мора много уложити и новца и рада, а само једна изгубљена берба може јако да га уназади. Но са осигурањем винограда не стоји тако, као и са осигурањем осталих производа.

Многа друштва за осигуравање не ће никако ни да примају осигурања виногради од града; друга друштва, која се примају осигурања, ишту такове наплате (по 10%), да је сама та наплата готов град. Тих 10% наплате значе, да је виноград у току од 10 година једанпут сасвим утучен и без града. Овамо онамо, друштва се по сваку цену ратосиљају виногради.

Виногради се дакле морају довијати и измислити други начин за осигурање, да не плаћају толико много а опет да им штета буде накнађена.

Тај бољи начин био би по свој прилици међусобно осигуравање. А ево како. Виноградари би најбоље извели то осигуравање, кад би општине саме склопиле осигуравајућа друштва. Сваки би поједини осигурао код своје општине и ту би добио и наплату за штету.

Здружене општине дакле могле би једине отклонити незгоде у погледу осигурања од леда, као: сувишно осигурање, неосноване и сувише велике захтеве за оштету итд. јер су сви чиновници тога друштва за осигурање у самоме месту, познају цео крај, те могу најбоље знати, да ли дотични осагурава збиља оно што има и да ли заиста иште накнаду онолику колика и треба да му се наплати за учињену штету, Ако би се осигурање односило само на једно место, издаци за контролу не би ни постојали.

Код других друштава за осигурање ти су баш издаци и највећи, који се издају за процењивање и најмање штете; бива често да се више изда за процену, него што износи и сама нанета штета. С тога многа друштва не ће ни да наплаћују штете испод 5 и 8% па и пољопривредно друштво у Чанадској жупанији изјавило је на своме скупу 1894. у Мезехеђушу, да не ће плаћати штете, које су испод 5% од вредности.

Нема сумње, да би здружене општине ради осигурања најмање имале издатака за накнаду штете и за управу, оне би биле у стању примати и најмање осигурање. Овај подхват може имати само једну незгодну страну, наиме, једне рђаве године друштво би морало или да обустави плаћања, или би морало да повиси уплату за осигурање, што би опет било незгодно за осигуранике.

Кад се и то узме у обзир, види се, да би много спасоносније било, кад би се у целој земљи основало велико друштво, те би се могла и одржати равнотежа између пострадалих крајева и оних, који прођу на миру, између бољих и лошијих година. Изједначење ово могло би се тако извести, да један известан део накнаде за штету подмирује задруга. Но колико делова да наплаћује свака та задруга? Има два начина за ту поделу. Добро би било кад би окружне задруге биле заинтересоване за сваки поједини случај несреће и одбијале сувише висока потраживања накнаде за претрпљену штету. Но ваљало би, да рђаве године не ослабе јако те окружне задруге.

Из тога излази, да би по првоме требало, да окружне задруге сносе што већи терет, а по другом, да општине сносе што мањи терет.

Но то би се могло постићи — бар тако мислим — тако, да окружне задруге сносе једну а земаљска три четвртине накнаде. Да богме да би се и добит тако исто делио,

Премије би се тако удесиле, да би земаљска задруга разрезала на окружне задруге сва потраживања за штету и управне трошкове у оној размери, колико је осигурано; окружне пак задруге свака би своју дужну своту и своје накнаде за штету са управним трошковима распорезала на поједине осигуранике.

Ове би се премије само онда могле сигурно и тачно одредити, кад би осигураници плаћали сваке године накнадно. Но како је то скопчано са тешкоћама а особито код мањих осигурања, много би боље било, да се на почетку године одреде премије и приме од појединаца, а да би се могао лакше сносити терет кад нађу и рђаве године, требало би се побринути и за резервни фонд, у који би се уносио сувишак из бољих година.

У винограде су данас већ уложени милијуни форината и много рада умног и физичног, те би осигурање било од врло велике користи, особито ове године, која лако може многога заплашити од подизања винограда, те нам та благородна грана пољопривреде може лако да застане у напредовању.

Овим није све речено о осигурању од леда, али сам само хтео да напоменем нашим виноградарима, да се међу собом посаветују о томе питању. Нека виноградари домисле о начинима, а та установа само и може ступити у живот, ако је заинтересовани узму сами у своје руке и у првој линији гледају, да се сами помогну и сачувају од града.

Нова творница за прераду вунених тканина.

Град Лесковац у Србији, због свог згодног положаја а и због своје богате околине, доста је живо место како у погледу радиности тако и у погледу трговине. Све потребе подмирују становници ове околине својим производом, прерађујући их својом руком. Али да би се потреба што боље и сигурније подмирила у овој околини, а вишком да би могли користити и друге крајеве у Србији, неколико лесковачких грађана „Поповић и Илић и компанија“ удружили су се још пре десетину година и подигли у овој околини а у селу Стројковцу једну скромну али данас веома живу фабрику за израду гајтана, којим се подмирује потреба већ целе краљевине Србије, а на гласу је због своје доброте, услед које му нису кадри ни страни гајтани у том погледу конкуренцијом досадити, као ни у производњи количине.

У самом пак граду Лесковцу подигнута је од стране српске државе и ткачка школа, где се на вештим разбојима израђују особито лепе тежињаве, памучне и вунене тканине.

Сад опет „Поповић, Илић и компанија“ подижу у граду Лесковцу још и фабрику за израду вунених тканина (штофова, шајака, ћебади и других).

Они су се још пре годину дана решили на овако важно предузеће и зато су се држави обратили, те извесна права и повластице добили. Овог лета заузели су се свом снагом и зграду (фабричну) већ готово целу саградили; машинерија и остала потреба, која је са стране поручена, добивена је а и сав материјал за израду ових вунених тканина, припрема се већ у велико. Држи се за извесно, да ће ова фабрика свој рад отпочети најдаље почетком месеца новембра ове године.

Доиста се има свако искрено радовати овако важном предузећу, особито што га предузимају рођени синови Србије, којим ће се користити и српски сељак, да свој производ — вуну од својих оваца прода; сиромашнији пак наћиће у оваковој радњи скромне зараде код свог рођеног брата, а и грађани српски моћи ће од сада своје потребе подмиривати из овакве фабрике, која ће много јачу и бољу тканину производити, него многе и многе стране фабрике. А што је најглавније и извесна ће сума новаца оваквим предузећем остајати у Србији и у српским рукама, те се бар неће њим странци користити већ наши људи. **Т.**

СТЕОНА КРАВА.

Крава носи 281—283 дана, дакле од прилике 40 недеља. Колико ће крава носити зависи и од тога, какве је пасме, да ли ће теле бити мушко или женско, величина и број телади. Мушко теле се отели од прилике један дан касније; двојци се отеле већ у 270. или 272. дан.

Стеона крава хоће особиту негу и храну. Стеону краву ваља чувати од позледа, те се не сме с њом поступати сурово; ваздух треба да је у стаји здрав али не сувише топао. Храна нека је снажна, али не она, од које ће крава омлитавити; не треба стеону краву гојити, јер дебеле краве отеле слабе теоце. Не треба крави давати храну која надимље, као што је зелена детелина; од такове хране може лако да се отели пре времена. Не треба јој давати ни репе ни кромпира смрвнутог. Но поред све пажње деси се несрећа код телења, најбоље ће бити, да се стеона крава држи у засебној стаји од петог или бар од седмог месеца. Но стеоној крави шкоди и сувише мршава храна. Да би се теле могло потпуно развити, треба осим беланчевинасте хране још и разних соли, од којих се образују кости. Ако дакле у храни нема довољне количине фосфорокиселога креча, не могу да се образују кости као што треба и теле буде слабачко. Таково теле не може да устане. То бива најчешће по оним селима, где су ливаде подводне, те и паша кисела. У травама на киселој ливади нема довољно креча. А ако смо ради да избегнемо ту неприлику, ваља стеоној крави давати мекиња (трица), у којима има доста кречних соли. Виме кравље треба оставити на миру пред тељење; на шест недеља пре него што ће се крава отелити, може се мусти само једанпут дневно, а после тога сасвим прекинути. Но то ће се после наплатити обилатијом мужом.

А.

Вести.

Идући Новосадски годишњи вашар одржаће се 31. окт. 1. и 2. новембра п. н. к. ове године. Дотеривање **свиња** на вашар и на свакидашњу пијацу је **дозвољено** изузимајући из Хрватске и Славоније.

На Старо-Пазовачки вашар који ће се одржати 30 и 31 окт. и 1 11. *дозвољено је дотеривање свиња из кошара* Земунског, Румског и Старо-Пазовачког осим места Ивђије и Руме.

Удружење новчаних завода. Из Будимпеште јављају, да намеравају две мање банке и две окружне штедионице да се здруже капиталима. У меродавним круговима налази ова намера живо одобравање. За ове заводе биће удружење од користи, јер ће сви уједно имати мање трошкове и пошто ће на тај начин

отпасти конкуренција, која сад између њих постоји, то ће овај удружени завод моћи боље да ради и с великим капиталом на здравом основу. — Не би ли из овог могле видети наше мале капиталисте и привредници шта им ваља чинити!

Вађење и продаја воћних и украсних садница. Управа добра српског пољопривредног друштва код Шапца, отпочеће вађење и продају воћних и украсних садница од 20. октобра тек. год. с тога моли поштоване наручиоце, да јој се с поручбинама благовремено обрате, како би им се исте иа време отправљати могле. Обраћа се нарочита пажња на каламљене шљиве цепаче (мађарске патегаче) којих има у великој количини и изванредна квалитета, које су каламљене на таквој подлози — дивљаки да могу успевати у свакој земљи. Продаја се врши за иноземство за готов новац. Ценовнике са упутсвима о сађењу и неговању воћа шаље управа на захтев и бесплатно.

Трговина јајима у Русији. По једном извештају комисионе трговине Е. Фр. Рајхелта, у Берлину, извежено је из Русије 1870. г. 11 милијуна јаја; на против 1885. износио је извоз 235 милијуна комада. Највише јаја из Русије извози се у Угарску, отуда опет продају се у Немачку као Угарска роба, а из Немачке се у Енглеску извозе као: јаја из Немачке.

Вино и пиво. Вина се произведе годишње на целој земљи око 130 милијуна хектолитара, а пива 180 милијуна, дакле за педесет више. Немачка и Енглеска потроше годишње до 95 милијуна хектолитара пива, за тим долазе сједињене државе у Америци са 37 милијуна; Аустроугарска са 14 и Француска са Белгијом потроши 10 милијуна хектолитара. Из тога се види, да се и у нашој држави троши више пива него вина.

Покварен кромпир не ваља оставити на њиви; накоти се у њему пуно шкодљивога црва и несносних лишева. Уз то се од покварена кромпира сачува клица болести и за идућу годину. С тога не остављај натруо или иначе покварен кромпир свуда по њиви, него га скупи на гомилу и прелиј кречом.

Средство против мољаца у кожама. Најбоље је средство против мољаца у кожама ово: Узме се камфора кашика-две и метне се у шпиритус. Томе се дода и неколико љутих исечених паприка, па се онда стакло затвори и остави на сунцу или на млакој пећи, докле се камфор не раствори. Том течношћу попрскају се коже, увију се и не треба се бринути, да ли ће их мољци кварити.

Како се чувају ораси. Ораси имају најбољи укус тада, када се држе на сувом месту и где је промаја. Али ипак не смеју се држати на гомили, већ их треба разредити један до другога, па по неки пут и превртнути их, како не би уплеснивили. Не ваља их сушити у пећи или крај ватре, већ на сунцу и ветрометини. Љуска од ораха, намењених трговини, треба вазда да је светла и беличаста, ма да то није увек поуздан знак њихове доброте, јер се таква боја и код рђавих ораха добија паром сумпорне киселине. Када се ораси не осуше као што треба, језгра им плесниви од влаге и онда добија непријатан укус.

Званичне забелешке будимпештанске берзе

од 8. (20.) октобра.

Пшеница банатска, нова, каквоћа по хектолитру од 77 до 81, цена од 100 килограма од 7 ф. 80 н. до 8 ф. 20 нов.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 77 до 81 цена од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — нов.; нова од 7 ф. 95 н. до 8 ф. 30 н. пештанска, стара, каквоћа по хект. од 77 до 81, цена од 100 килгр. од — ф. — н. до — ф. — нов. нова од 7 ф. 90 н. до 8 ф. 25 н.; бачка, стара, какв. по хкл. од 77 до 81, цена од 100 кгр. од — ф. — н до — ф. — н. нова од 7 ф.95 н. до 8 ф. 35 п.

Раж, нова, прве врсте, каквоћа по хектолитру од 70 до 72, цена од 100 кгр. од 6 ф. 90 н. до 7 ф. — н.; друге врсте, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 6 ф. 75 н. до 6 ф. 85 нов.

Јечам. нови, за пићу, каквоћа по хкл. од 60 до 62. цена од 100 кгр. од 4 ф. — н. до 4 фор. 30 нов.; за пециво, какв, по хл. од 62 до 64, цена 5 фор. 10 н. до 5 ф. 90 н.; за пиваре, каквоћа по хектолитру од 64 до 66, цена 6 ф. 50 нов. до 8 ф. — н.

Зоб нова, каквоћа по хектолитру од 39 до 41 цена од 100 кгр. од 5 ф. 45 н. до 6 ф. — нов.

Кукуруз, стари, банатски, какв. по хл. од — до —, цена од 100 кгр. од 4 ф. 25 н. до 4 фор. 30 н.; остали, каквоћа по хкл. од — до —, цена од 4 ф. 15 н. 4 ф. 25 н.

Репица каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 11 ф. 25 н. до 11 ф. 75 н.

Проја, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 5 ф. 15 н. до 5 ф. 30 н.

Маст, 100 кгр. 57 ф. 50 н.

Сланина, 100 кгр. 52 ф. — н.; сушена 56 ф. — н.

Шљиве босанске 100 кгр. од 13 фр. 75 н. до 16 фор. — н.; славонске 100 кгр. 17 ф. 25 н.

За пренос робе на лађама плаћа се до Будимпеште од 100 килограма по Дунаву: од Панчева од 28 нов. до 31 нов. од Новог Сада од 24 нов. до 27 н. од Бездана од 17 н. до 20 н.; по Тиси: од Сегедина од 31 н. до 34 н. од Сенте од 29 н. до 32 н. од Титела од 25 н. до 28 н.; по Сави: од Митровице од 35 н. до 38 н.; по Бегеју: од Темишвара од 42 н. до 46 н. од Вел. Бечкерека од 30 н. до 33 нов.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

од 8. (20) октобра.

Дукати	5 ф. 63 н.
Наполеондори (20 франака)	9 ф. 50 н.
Угарска златна рента	121 ф. 25 н.
Аустриска златна рента	122 ф. 75 н.
Угарска крунска рента	99 ф. 10 н.
Немачке државне марке (од 100 мар.)	58 ф. 85 н.

Трговина

Нови Сад, 10. окт. Пшеница прве каквоће 7 ф. 50—— н. Пшеница средња 7 фор. 50—60 нов. Пшеница лакша роба 7 фор. ——— новч. Наполица 6 ф. 20—50 н. Јечам 3 ф. 70—80 н. до ф. — н. Зоб 5 ф. 10—— н. Кукуруз у зрну стари 3 ф. 50—60 нов. Нови у клипу 2 ф. 10—— н. Маст 60 фор. Сланина сува 60 ф., дебела паљена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 50—— н.
„ средњи . . . 48—— н.
„ лаки . . . . 46—— н.
Све од 1 килограма.
Теоци . 35—36 н. по клгр.
Јагњци ——— ф. по пару.
Овци . . 8—16 ф. по пару.

*

Брашно. 18. октобра по рим. *Фино* брашно: Нумера 0 — 13 ф. 40 н.; — 1. — 12 ф. 60 н.; 2. — 12 ф. 20 н.; 3. — 11 ф. 80 н.; брашно *за лебац*: Нумера 4. — 11 ф. 40 н.; 5. — 11 ф. — н. 6. 10 ф. 40 н.; 7. — 8 ф. 50 н. брашно *несејано*: I. — 9 ф. — н.; II. — 8 ф. — н.; *мекиње*: 3 ф. 60 н; *грис* прве и друге врсте: 13 ф 40 н.; треће врсте: 13 ф. — н. Све од 100 клграма. Цене су парног млина Валтазара *Фајта* у Новом Саду.

*

Стање воде под Новим Садом

9. октобра било је . . . 3·44 мет.
10. октобра било је . . . 3.55 мет.

*

Беч, 19. окт. п. р. 1896. (Извештај са воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс.)

Пријављено је било 2884 мађарског, 504 галичког и 974 немачког соја. Свега 4362 ком.

Усљед мањег догона била је тражња боља.

Продавало се: мађарски од ф. 29 -36, прима до фр. 38.50 галички од фор. 30—37, прима до 39.—, немачки од 32—38, прима ф 40.50 за 100 клг. живе тежине без потрошарине.

Слабије врсте, бикови и краве од ф. 20 -32 за 100 кила живе тежине.

*

Беч, 20. окт. по р. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 9851 ком., а смештено за продају 4431 назимади и 4052 тешких свиња мађарског соја.

За тешке свиње била је тражња мало боља.

Прима роба од 50—52 новчића
Средња „ „ 47—49 „
Лака „ „ 42—46 „
Назимад „ „ 32—40 „
на килограм живе тежине без потрошарине

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

Дао сам у штампу књигу:

О узроцима злочина.

Књига је писана разумљивим језиком по свакога и осврће се нарочито на прилике Срба у Угарској и Србији.

Одељци су у књизи ови: Број злочина и испитивање њихово. — Зашто грешимо? — Шта све може да се роди с човеком? — „Највећи“ узрок злочина. — Женскиње као преступнице. — Политички злочинци. — Човек против човека. — На коју страну претеже наше васпитање? — Чега има све по затворима? — Утецај затвора на злочине. — Куда идемо?

Књига ће бити за 4 недеље готова, изнеће около 12 штампаних табака и стаје у претплати 80 новч. Напомињем да је за сваког, ко новац не пошље унапред, дућанска цена 1 фор. или 2 динара. Молим своје пријатеље да се заузму за ову књигу.

У Новом Саду, 24 септ. 1896.

С поштовањем
Јаша Томић.

Позив на претплату.

Част ми је јавити штованој читалачкој публици, а нарочито Србима занатлијама, да ћу за који дан дати у штампу књигу:

ТРИ СИРОЧЕТА

или

како пролази породица сиромашног умрлог Србина занатлије.

Шта ме је нагнало да ову књигу напишем? Ништа друго, но да колико ми је могуће, нацртам слику кукавне занатлијске породице — која није обезбеђена после смрти својих родитеља — не би ли се Срби занатлије побринули, да им деца не пролазе, као што су прошла мајстор Гавре ковача по његовој смрти. Ма да је мајстор Гавра ковач био поштен и добар човек, па и вредан, и ма да су му деца добра била, узалуд кад су по његовој смрти остала — на улици.

Књига ће изнети 3—3½ штампана табака, а цена ће јој бити у претплати 20 новчића или 0·50 пара дин.; иначе јој је дућанска цена 25 новчића или 0.60 пара дин. Претплату треба слати на потписаног.

Молим моје штоване пријатеље, да се својски заузму око скупљања претплате на ову књигу, како би што боље могла продрти нарочито међу занатлијски свет. Скупљачима ћу рада дати сваку десету књигу на дар.

У Ср. Карловцима 9. октобра 1896.

С поштовањем
Јован Л. Богдановић.

Огласи.

Оглас.

Велеславна кр. жупанијска област у Вуковару **дозволила је дотеривање свиња** на Старо-пазовачки вашар годишњи, који ће се обдржавати дана 30. 31. октобра и 1. новембра 1896. из котарева и то: земунског, румског и старопазовачког осим места Инђије и Руме.

Исто се овим на свеобће знање ставља.

Општинско поглаварство.

У Ст. Пазови 19. октобра 1896.

Начелник:
Пауновић.

545 1—2

До данас најлепши и најудешенији

ТАМБУРА

по најумеренијој цени могу се добити код мене.

Лаза Бежановић,
Ириг (Срем)
испитани творничар тамбура.

518 3—3

За моју **шпецерајску** и **мешовиту** трговину требам једног доброг **млађег** помоћника. Ступити може одма.

ПАЈЕ АРСЕНИЋА СИН
у Илоку.

542 1—1

Трговачка радња

СВЕТОЗАРА НИКОЛИЋА
У МЕЛЕНЦИ

потребује за мануфактурну струку два, а за *шпецерајску* једног помоћника, солидни и ваљани продавци имају првенство, ступити могу одма.

540 1—3

Доктор целокупне медицине

Др. АЛЕКСАНДАР ШОСБЕРГЕР

станује у грчко-школској улици бр. 2. (ћошак лебарског сокака) у новој кући српског централног завода.

1—1

МАЛИ ОГЛАСИ.

За „мале огласе“ стаје свака ситна реч **један** новчић, а свака крупна **два** новчића. За оне мале огласе, где је назначена адреса, плаћа се сваки пут 30 новч. за жиг, а где нема назначене адресе **не плаћа се ништа за жиг**. Усмене обавештаје даје администрација **бесплатно**. а код писмених упита треба приложити општанску марку за одговор.

КЛАВИР
нове конструкције у врло добром стању продаје се испод половине цене. Ко? Казаће администрација „Заставе“ 0·538 3—6

ДВЕ КУЋЕ (једна од њих са пекарском опремом) на врло добром месту у Ст. Пазови, свака са планом од једног јутра и по осам јутара оранице, без икаква терета, продају се из слободне руке. Једна половица куповнине плаћа се одма, друга у ратама. Извешћа даје администрација „Заставе“

0·532 4—4

ПАНТА ЈОВАНОВИЋ

„код црвене руже“ У НОВОМЕ САДУ „код црвене руже“

ГЛАВНА ШПИЈАЦА БРОЈ 27.

У КУЋИ Г. ЉУБЕ СТЕФАНОВИЋА.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

најмодернијих штофова за госпође од **27 нов**. до **3 фор**. по метру, пархета, свиле за хаљине и украсе, сомота, плиша, платна, шифона, дамаста, чаршава, салвета, цепница, завеса, јоргана, мадраца. фланера, молдона, казана, марама свилених, фланерских и плетених, чипака, веза, пантлика, кошуља, крагнова, манцетни и шлајфни, за господу и децу, женског рубља и плетене робе, кишо- и сунцобрана, мидера и т. д.

Солидна, јефтина и утврђена цена.

Брза и тачна послуга.

Поруке са стране обављају се највећом тачношћу.

С поштовањем
Панта Јовановић

506 7—16

Постоји од 1860. године.

Одликована златном и сребрном медаљом.

ФАБРИКА НАМЕШТАЈА

Наследника Николе Дусинга

У НОВОМ САДУ

преко пута срп. осн. школе у сопственој кући, Ханека улица број 1,

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ СОПСТВЕНОГ ПРОИЗВОДА

готових намештаја, шифонера, кревета, писаћих столова, дрвених и савијених столица, украса, огледала и др. и др. Даље: гарнитура за седење, душека, дивана, велики избор простирача, ћебета и завеса.

Прима сваковрсне оправке, украшавање при **сваковрсним свечаностима**, намештаје за хотеле и станове, **снабдевање потребних ствари за младе** по најновијем укусу

И ПО НАЈЈЕФТИНИЈИМ ЦЕНАМА.

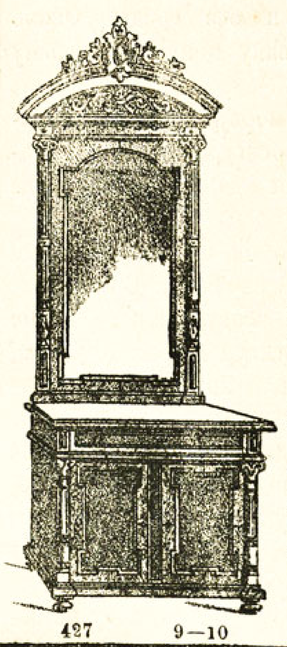

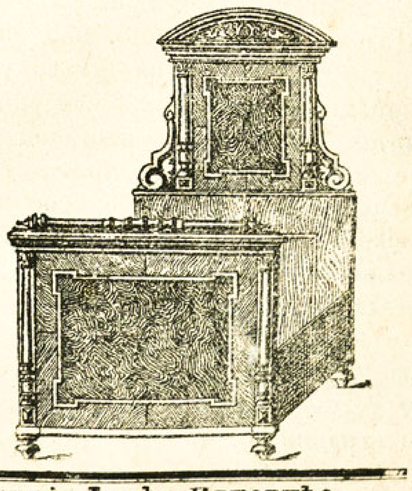

427 9—10

Главни уредник: др. Емил Гаврила. Одговорни уредник: Ђока Ђорђевић. Штампарија Ђорђа Ивковића.